

ΜΑΡΤΙΟΣ 1826: Η ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚ- ΣΤΡΑΤΕΙΑ ΠΕΙΡΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΣΕ ΣΥΡΙΑ ΚΑΙ ΛΙΒΑΝΟ

Του Ευάγγελου Γριβάκου, Αντιστρατήγου ε.α – Νομικού

Στο Ναύπλιο, την 25^η Οκτ 1824, ο εκ Μακεδονίας καταγόμενος **Χατζηστάθης Ρέζης**, ενημέρωνε το Νομοθετικό Σώμα (Βουλευτικό), ότι μεταφέρει προτάσεις του Εμίρη του Λιβάνου **Μπεσίρ Σε-χάμπε**, καταγόμενου από την αρχαία φυλή των Δρούζων, για σύναψη συμμαχίας με την Ελλάδα. Σκοπός του Μπεσίρ ήταν η απελευθέρωση του Εμιράτου του (που περιλάμβανε τον σημερινό Λίβανο και το μεγαλύτερο μέρος της Συρίας), από την τυραννική κυριαρχία του Σουλτάνου και την επιρροή του Βαλή της Αιγύπτου Μουχάμετ Άλυ, ο θετός υιός Ιμπραήμ του οποίου, εκείνη την εποχή, δήμευε και κατέκαιε την Πελοπόννησο.

Το σχέδιο του Μπεσίρ προέβλεπε προσβολή των Οθωμανών από το έδαφος του με σύγχρονη υποστήριξη των Ελληνικών πλοίων από την θάλασσα. Εις ανταπόδοση, ο Εμίρης θα ενίσχυε τον Αγώνα μας με 200.000 άνδρες, ίππους και συντονισμένη απελευθέρωση της Κύπρου. Όταν, όμως, το Βουλευτικό ζήτησε αποδείξεις από τον Ρέζη για τους ισχυρισμούς του, αυτός υποστήριξε ότι είχε απωλέσει τις σχετικές επιστολές του Μπεσίρ στα ταξίδια του.

Το Βουλευτικό βρήκε το σχέδιο κατ' αρχήν εθνοφελές και όρισε ως αντιπροσώπους του για τις διαπραγματεύσεις, τον ίδιο τον Ρέζη, τον Κύπριο αγωνιστή πατριώτη **Χαράλαμπο Μάλη** και τον **Επίσκοπο Ευδοκιάδος, (της Επαρχίας Απάλειας Τουρκίας) Γρηγόριο**. Μάλιστα, τον Ιούλιο 1825, απέστειλε τον τελευταίο στη Συρία για να συναντήσει τον Μπεσίρ, προκειμένου να διαπιστωθεί αν ο Ρέζης έλεγε τα αληθή. Ο Γρηγόριος, κατά το ταξίδι του, συνελήφθη από αιγυπτιακό πλοίο αλλά αφέθηκε ελεύθερος μετά από επέμβαση των Άγγλων, ως επτανήσιος πολίτης. Επιστρέψας στην

Ελλάδα στα τέλη του 1825, δεν έφερε πληροφορίες ικανές να στηρίξουν μια τέτοια εκστρατεία, με αποτέλεσμα την οριστική ματαίωσή της. Άλλωστε, είναι αληθές, ότι και το ίδιο το κράτος αισθανόταν ανίσχυρο να ενεργήσει με επιτυχία εκτός ορίων εθνικού εδάφους.

Χατζημιχάλης Νταλιάνης

Τα σχέδια περί συμμαχίας έγιναν γνωστά στους Οπλαρχηγούς **Χατζημιχάλη Νταλιάνη⁽¹⁾**, **Νικόλαο Κριεζώτη⁽²⁾** και **Βάσο Μαυροβουνιώτη⁽³⁾**, που αποφάσισαν, συνεπικουρούμενοι και από άλλους Οπλαρχηγούς όπως τους Ολύμπιους Λιακόπουλο Σταύρο και Χατζηστεφανή Βούλγαρη, να διεξάγουν την εκστρατεία με δικά τους μέσα και προσωπικό. Στις 20 Ιαν. 1826, ο Χαράλαμπος Μάλης, που αποδέχονταν την εκστρατεία στον Λίβανο αλλά μόνο από το επίσημο κράτος και ως α-

⁽¹⁾ **Χατζημιχάλης Νταλιάνης (1775-1838)**, μέλος της Φιλικής Εταιρείας από το 1816, κατήγετο από το Δελβινάκι Ηπείρου. Από την έκρηξη της Επανάστασης προσέφερε πολλά εις τον Αγώνα και διατηρούσε ιδίους εξόδοις επαναστατική Ίλη Ιππικού εξ 800 ανδρών. Από την Ελληνική Πολιτεία του είχε απονεμηθεί ο βαθμός του «στρατηγού» και σκοτώθηκε πολεμώντας ηρωικά με πολλούς από τους άνδρες του στο Φραγκοκάστελλο Κρήτης, τον Μάιο 1828.

⁽²⁾ **Νικ. Κριεζώτης (1785-1853)**, από το χωριό Βίρα της επαρχίας Καρυστίας Ευβοίας. Το 1821 διακρίθηκε στην μάχη του Βρυσίου Ευβοίας και έλαβε τον βαθμό του Πεντακοσιάρχου. Από το 1822 και επί διετία πολέμουσε συνεργαζόμενος με τον Βάσιο Μαυροβουνιώτη για την απελευθέρωση της Καρύστου. Το 1825 πολέμησε στην Ανατ. Στερεά υπό τον Καραϊσκάκη. Μετά την εκστρατεία στον Λίβανο έλαβε μέρος στις μάχες της Αττικής και από Ιουν 1825 ανέλαβε την άμυνα της Ακρόπολης μέχρι την παράδοσή της. Επί Καποδίστρια υπηρέτησε ως Χιλίαρχος στον Στρατό της Ανατ. Ελλάδος και, επί Όθωνος, νομοεπιθεωρητής Εύβοιας και υπασπιστής του. Συμμετείχε στην αντιοθωνική εξέγερση, καταδιώχθηκε και τελικά κατέφυγε στην Σμύρνη όπου και πέθανε το 1838. Στις 13 Οκτ. 1863 έγινε η ανακομιδή των λειψάνων του στην Χαλκίδα.

⁽³⁾ **Βάσος Μαυροβουνιώτης (1757-1853)**, Σλαβικής καταγωγής από το Μαυροβούνιο. Έδρασε κατ' αρχήν στην Εύβοια όπου συμμετείχε σε 10 μάχες και κατόρθωσε να ανακηρυχθεί ανεξάρτητος καπετάνιος με δικό του πολεμικό σώμα που σχημάτισε από πλιάτσικα κατά των χωρικών ή ιδιοποίηση της δεκάτης. Το 1823 αναγνωρίσθηκε ως Χιλίαρχος των σωμάτων Αττικής από την Προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδος και το 1824 μετακινήθηκε στην Ύδρα προς οργάνωση της άμυνας του νησιού προαχθείς από τον Γ. Κουντουριώτη στον βαθμό της Στρατηγίας. Το 1825 συγκρούσθηκε με τις δυνάμεις του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο και έπειτα του Κεχαγιάμπεη στην Ρούμελη. Κατά τον εμφύλιο υποστήριξε σθεναρά τους κυβερνητικούς του Γ. Κουντουριώτη και το 1826, υπό τις διαταγές του Καραϊσκάκη έλαβε μέρος στις μάχες της Αττικής (Λιόσια, Ελευσίνα, Καματερό) κατά του Κιουταχί και του Τρίκερι και Λάκκα Ζαγοράς κατά των Νούρκα Σέρβανη και Νταϊραγά Κόνιτσα. Επί Καποδίστρια έλαβε τον βαθμό της Χιλιαρχίας και το 1831, επί Όθωνος, διετέλεσε Συνταγματάρχης – Νομοεπιθεωρητής Αττικής και Βοιωτίας. Πέθανε το 1853 από πνευμονία. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην κοινωνία της μετεπαναστατικής Ελλάδας.

ντιπερισπασμό για την απελευθέρωση της Κύπρου, κατήγγειλε στο Βουλευτικό την κίνηση των Οπλαρχηγών.

Νικόλαος Κριεζώτης

Στις 27 Ιαν. 1826, ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης (Εκτελεστικό) Γεώργιος Κουντουριώτης, απέστειλε Επιστολή προς τους Προκρίτους της Ύδρας, των Σπετσών και των Ψαρών για να τους πληροφορήσει ότι οι Οπλαρχηγοί της εκ-

στρατείας ζητούσαν, με το αζημίωτο, πλοία των καπεταναίων τους για την μεταφορά των οπλοφόρων στην Συρία και τους προέτρεπε (δεν τους διέτασσε) να πείσουν τους καπεταναίους να αρνηθούν την μεταφορά *«επειδή δεν προεβλέπετο από την εκστρατεία τίποτε άλλο παρά δυσφημία και βλάβη ως προς τα αληθή συμφέροντα του Έθνους»*. Περαιτέρω, η εκστρατεία κατονομάζονταν στην Επιστολή ως *«παράνομη»*, με *«υποκεκριμμένο σκοπό»* και *«ολέθρια για τους αδελφούς ομοπίστους Χριστιανούς της Συρίας και του Λιβάνου οι οποίοι, μετά την αποχώρηση των εισβολέων, σίγουρα θα δοκίμαζαν την εκδικητική μανία των Οθωμανών»*. Επίσης χαρακτηρίζονταν και *«παρακινδυνεμένη»*, διότι *«τα πλοία ασφαλώς θα υφίσταντο την ένοπλη παρέμβαση των διοικητών των θαλασσίων ξένων δυνάμεων όταν αυτοί θα διαπίστωναν ότι έπλεαν στο Αιγαίο χωρίς τα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά έγγραφα»*.

Οι καπεταναίοι, προσδοκώντας και αυτοί στο εύκολο κέρδος, δεν υπάκουσαν στις προτροπές της Κυβέρνησης και αποφάσισαν να διαθέσουν τα καράβια τους. Έτσι, το εκ 2.000 οπλοφόρων Σώμα των Οπλαρχηγών – που μάλλον άτακτοι και ανεκπαιδευτοι ήταν παρά οργανωμένο και πειθαρχημένο τμήμα – ξεκίνησε στις 14 Μαρτίου 1826 επί 15 πλοίων από την νησιά Κέα (Τζια) και Άνδρο και, μετά από διήμερο, έφθασε αρόδου της Βηρυτού, που θα χρησιμοποιείτο ως ορμητήριο προς άλλες περιοχές του Λιβάνου-Συρίας.

Η επιχείρηση ξεκίνησε στις **17 Μαρτίου 1826**. Οπλοφόροι και ναύτες από τα πληρώματα των πλοίων αποβιβάστηκαν στις ακτές της Βηρυτού και κατέλαβαν μερικούς παραλιακούς πύργους απ' όπου ξεκίνησαν τις λεηλασίες. Δεν αποκλείεται, για την εκπλήρωση των σκοπών τους, να προσεταιρίστηκαν και αριθμό ντόπιων Ρωμιών που θα τους διευκόλυναν στην εκπλήρωση της «αποστολής» τους.

Προτομή Βάσου Μαυροβουνιώτη στην Πονγκόριτσα Μαυροβουνίου

Σύμφωνα με Υπόμνημα του Βρετανού Πρόξενου στο Χαλέπι Τζων Πάρκερ, οι Μουσουλμάνοι της περιοχής, ξεσηκωμένοι από τον τοπικό Μουφτή και την τουρκική φρουρά, κινήθηκαν εναντίον τους και κατόρθωσαν να τους απωθήσουν σε χώρο πλησίον της ακτής, προς την ρωμαϊκή συνοικία. Μάλιστα, κατά την διάρκεια των συγκρούσεων, σκοτώθηκε ο Οπλαρχηγός Λευκαδίτης, ένας ναύτης και ένας οπλοφόρος.

Αίφνης, μια σφοδρή κακοκαιρία ανέστειλε κάθε δραστηριότητα. Όταν σταμάτησε μετά τριήμερο, εμφανίσθηκε στην περιοχή μεγαλοπρεπής με το Ιππικό του ο Εμίρης Μπεσίρ τον οποίο οι Έλληνες ψευδώς διαβεβαίωναν ότι ήλθαν ως αρωγοί στον κοινό αγώνα κατά των Τούρκων. Ο Εμίρης, όμως, δεν πείσθηκε διότι οι πράξεις τους έδειχναν διαφορετικές προθέσεις και, όταν διαπίστωσε ότι στερούνταν τα προβλεπόμενα πληρεξούσια έγγραφα από το Ελληνικό κράτος αλλά και για να τους προστατεύσει από τους Τούρκους και τους αγανακτισμένους Άραβες, απαίτησε να επιβιβασθούν στα πλοία τους και να εγκαταλείψουν την Βηρυτό, όπερ και εγένετο ανήμερα της **25^{ης} Μαρτ. 1826**.

Η ρότα της επιστροφής στην Ελλάδα τους έφερε στα κυπριακά παράλια, όπου προέβησαν σε νέες διαρπαγές κατά των κατοίκων, Ελλήνων και Τούρκων. Έξω από τις ακτές της Κιλικίας, κατέλαβαν ένα αυστριακό πλοίο και κατάσχεσαν φορτίο του, με είδη πολυτελείας. Ως δικαιολογία της νέας πειρατείας προέβαλαν ότι

το πλοίο ενεργούσε υπέρ τουρκικών συμφερόντων – άρα ήταν εχθρικό- και θεώρησαν το φορτίο του ως λεία πολέμου. Η Αυστρία κατήγγειλε την Ελληνική κυβέρνηση ότι υπέθαλπε την πειρατεία, η αλήθεια είναι ότι δεν μπορούσε να την ελέγξει. Λήγοντος του **Μαρτίου 1826**, οι καταδρομείς κατέπλευσαν στις Κυκλάδες με τελικό προορισμό την Σύρο. Στο νησί αυτό είχαν πολλές δυνατότητες να αποκρύψουν τις παράνομες πράξεις τους.

Επιλεγόμενα

Αυτή ήταν, σε απτές γραμμές, η ατελέσφορη και παράτολμη Ελληνική «εκστρατεία» στην Μ. Ανατολή, την οποίαν δικαίως η Ιστορία έχει χαρακτηρίσει ως **«πειρατική επιδρομή», κατά ξένου εδάφους και χωρίς την συναίνεση του Ελληνικού ή συμμάχου κράτους**. Επρόκειτο για επιχείρηση χωρίς ιδεολογικό περιεχόμενο και χωρίς ηγέτη-αρχηγό δυνάμενο να την ελέγξει και κατευθύνει. Οι οπλοφόροι των Σωμάτων επελέγησαν από εκείνους που περιφέρονταν αργόσχολοι στην Αργολίδα, ενδεή αθύρματα του εμφυλίου πολέμου. Το αυτό ίσχυε και για τα πληρώματα των πλοίων που αγωνιούσαν για την εξασφάλιση των προς το ζην, εξαιτίας της υφέρπουσας ανεργίας οφειλόμενης στον μαρασμό της εμπορικής μας ναυτιλίας.

Ωστόσο, κατά τους χρόνους εκείνους, η πειρατεία διέπτονταν από μια ιδιαίτερη **«επίφαση νομιμότητας»**. Το Ελληνικό Κράτος, σκοπεύοντας να καταπολεμήσει το επ' ωφελεία των Τούρκων λαθρεμπόριο στο Αιγαίο αλλά και να μειώσει την ανεργία των ναυτικών, εξέδιδε για τα Ελληνικά πλοία τις λεγόμενες **«άδειες καταδρομών»**, διά των οποίων παρέχονταν το δικαίωμα στους καπεταναίους να ασκούν έλεγχο επί των λαθρεμπορικών πλοίων υπό ξένη σημαία και να καρπούνται την λεία που κατάσχονταν. Όμως οι Έλληνες ναυτικοί, κάνοντας κατάχρηση των εν λόγω αδειών, εφορμούσαν και κατά πλοίων που αποδεδειγμένα δεν ήταν λαθρεμπορικά, αρκεί να είχαν πλούσιο φορτίο, με αποτέλεσμα να επισύρουν τις επεμβάσεις των ξένων κρατών είτε διπλωματικά είτε με τους στόλους τους. Υπό αυτό, λοιπόν, το διάχυτο «πειρατικό» κλίμα έγινε και η ευρείας κλίμακος εκστρατεία στην Μ. Ανατολή, με

αποτέλεσμα να δημιουργήσει προβλήματα στην Κυβέρνηση, ιδίως την εποχή κατά την οποία τίθετο επί τραπέζης το ζήτημα της εθνικής μας ανεξαρτησίας και η Χώρα μας έπρεπε να εμφανίζεται ως ικανή να σέβεται τα διεθνή θέσμια.

Όσον αφορά τους πρωτεργάτες της εκστρατείας, **Χατζημιχάλη, Κριεζώτη και Μαυροβουνιώτη**, δεν θεωρούνται απλοί καιροσκόποι και «πειρατές», αλλά αγωνιστές και πατριώτες Οπλαρχηγοί. Διότι, ανεξάρτητα του τρόπου που αποκτούσαν τις περιουσίες τους, τις διέθεταν ολόκληρες για τις ανάγκες του Αγώνα, ανδραγαθήσαντες σε πολλές μάχες κυρίως σε Εύβοια, Ρούμελη, Αττική και Πελοπόννησο, και τιμηθέντες από την Πατρίδα με ανώτατα αξιώματα [βλ. και υποσημειώσεις του παρόντος άρθρου]. Διαφορετικό, βέβαια, είναι το θέμα ότι, αυτό το Σώμα που συγκρότησαν, αντί να ενεργεί πειρατικά σε ξένα εδάφη, θα μπορούσε να συμβάλλει αποφασιστικά στον Αγώνα της μητροπολιτικής Ελλάδος, υποστηρίζοντας, επί παραδείγματι, τους Ρουμελιώτες Οπλαρχηγούς και ιδιαίτερα τον Καραϊσκάκη στην λύση της πολιορκίας του Μεσολογίου, που επί οκτάμηνο ανθίστατο με αυτοθυσία κατά των Τουρκοαιγυπτίων και πραγματοποίησε την πολυθρύλητη Έξοδό του την ν. 10/11 Απρ. 1826. Για να γίνει, όμως, με επιτυχία μια τέτοια σχεδίαση, χρειαζόνταν κράτος οργανωμένο και ισχυρή κυβέρνηση, θεσμοί που εξέλιπταν στην Ελλάδα του 1821. Και στο ερώτημα «τις πταίει» για την κρατική καχεξία, η απάντηση είναι μία και αέναος: *«Η Διχόνοια που βαστάζει/ένα σκήπτρο η δολερή/» (και) «καθενός χαμογελάει/παρ'το λέγοντας και σύ/».* (Εθνικός Ύμνος, στιχ. 576 - 579).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α. Διον. Α. Κόκκινου. « Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ», τομ. 5, σελ. 239, Εκδ. ΜΕΛΙΣΣΑ.

β. Χρήστου Αγγελομάτη. «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ», τομ. Α', σελ. 183, εκδ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ.

γ. « ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ», τομ. ΙΒ', ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ, 1975.

δ. Διαδικτυακή πληροφορηση.